

Załącznik do uchwały
Nr XXXVIII/452/2022 Rady Powiatu
w Lublinie z dnia 27 stycznia 2022 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWIDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE NA LATA 2022-2025**

Lublin, 2022 rok

Spis treści

Wstęp	3
1. Cele programu	4
2. Odbiorcy programu	4
3. Realizatorzy programu	5
4. Sposób realizacji i kierunki działań	5
5. Efekty realizacji programu	6
6. Monitoring	7
7. Finansowanie	7
8. Podsumowanie	8

WSTĘP

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku wyraża przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Wspomniana Konwencja uznaje, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Jednocześnie ma na uwadze, że dziecko ze względu na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową wymaga szczególnej opieki i troski.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku wskazuje, że Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją oraz że dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. wskazuje, że pomoc społeczna jest tą dziedziną polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, czyniąc jednocześnie odpowiedzialnymi za organizację pomocy społecznej organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli.

W dniu 9 czerwca 2011 roku uchwalono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ze wskazaniem, iż akt przyjmuje się „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”. W ww. ustawie wyraźnie zaznaczono, iż obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Jednocześnie ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, nakłada na samorząd powiatowy między innymi obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Pomimo, że wszystkie dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy, wyżej wymienione akty prawne wyróżniają te, które żyją w trudnych warunkach socjalnych oraz ekonomicznych

i do nich kierują szereg działań profilaktycznych, interwencyjnych i wspierających. Natomiast samorządy wszystkich szczebli, w tym samorząd powiatowy powinny wspierać rodziców w działaniach na rzecz właściwego zabezpieczenia potrzeb dzieci, powinny tak kreować lokalną politykę społeczną i rodzinną, aby sprzyjała ona zapewnieniu w możliwie maksymalnym zakresie odpowiednich warunków życia i rozwoju dziecka.

W związku z zadaniem przypisanym powiatowi ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie opracowania i realizacji programów służącym działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, niniejszy Program kierowany jest do dzieci i młodzieży – potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie, do rodziców biologicznych dzieci oraz do rodziców zastępczych.

1. CELE PROGRAMU.

Głównym celem Programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie na terenie powiatu lubelskiego poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Ważne jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Cele szczegółowe dzielimy następująco:

- 1) zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie;
- 2) udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie, w tym będącej w sytuacji przemocy domowej;
- 3) pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i zagrożonym przemocą;
- 4) zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych;
- 5) propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich;
- 6) zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin oraz podniesienie kompetencji i profesjonalizmu osób zajmujących się problemem przemocy w rodzinie.

2. ODBIORCY PROGRAMU:

- 1) rodziny dotknięte przemocą: ofiary przemocy, sprawcy przemocy;
- 2) rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo;
- 3) dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym;
- 4) osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie;

5) przedstawiciele władz lokalnych, instytucji, podmiotów i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

3. REALIZATORZY PROGRAMU:

- 1) Starostwo Powiatowe w Lublinie;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- 3) Ośrodki Pomocy Społecznej i Centrum Usług Społecznych z terenu Powiatu Lubelskiego;
- 4) Szkoły, przedszkola i uczelnie wyższe;
- 5) Policja;
- 6) Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne Powiatu Lubelskiego;
- 7) Prokuratura;
- 8) Sądy (w tym kuratorzy zawodowi i społeczni);
- 9) Organizacje pozarządowe;
- 10) Inne.

4. SPOSÓB REALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.

Zadania:

- 1) Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Powiatu Lubelskiego w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie- pogadanki profilaktyczne.
- 2) Poszerzanie wiedzy społeczności lokalnej na temat skutków przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne na temat przemocy.
- 3) Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców i dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
- 4) Realizacja programów terapeutycznych oraz psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci z rodzin zagrożonych przemocą.
- 5) Organizowanie spotkań z dziećmi i młodzieżą, na których poruszana jest tematyka związana z przemocą i konsekwencjami jej stosowania.

Cel szczegółowy 2: Zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych.

Zadania:

- 1) Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w zakresie stosowania prawidłowych metod wychowawczych;

- 2) Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie zajęć dla rodziców oczekujących dziecka i rodziców dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie właściwego pełnienia funkcji opiekuńczych bez przemocy;
- 3) Wspieranie rodziny w przewycięzaniu sytuacji kryzysowej, m.in. przez propagowanie polubownych metod rozwiązywania konfliktów;
- 4) Umożliwienie korzystania z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i pedagogicznych dla osób dorosłych i dzieci;
- 5) Propagowanie właściwych wzorców w zakresie spędzania czasu wolnego, realizowania zainteresowań, sportu i rekreacji.

Cel szczegółowy 3: Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.

Zadania:

- 1) Wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich;
- 2) Wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami;
 - a) zapewnienie wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi,
 - b) zapewnienie wsparcia dla dzieci mających problemy wychowawcze i edukacyjne,
 - c) promowanie i wzmacnianie działań w szkołach w celu zmniejszenia agresji i przemocy.

Cel szczegółowy 4: Zapewnienie usług poradniczych dla rodzin naturalnych oraz rodzin zastępczych.

Zadania:

- 1) Kierowanie członków rodziny do korzystania z usług oferowanych lokalnie poprzez m.in. Ośrodki Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Punkt Nieodpłatnych Porad Prawnych, Jednostkę Specjalistycznego Poradnictwa.
- 2) Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- 3) Budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

- 1) zwiększenie świadomości społecznej i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. Zjawisko przemocy wobec małoletnich odciska swój ślad w ich psychospołecznym funkcjonowaniu. Wagę tego doświadczenia podkreśla fakt, że jego sprawcami są najczęściej rodzice, czyli osoby naturalnie predysponowane do zapewnienia dziecku poczucia bezpieczeństwa.

Upowszechnianie wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza w stosunku do jej najmłodszych członków, ma na celu uświadomienie społeczeństwu potrzeby reakcji w sytuacji doświadczania krzywdy przez dziecko;

2) kształtowanie odpowiednich postaw rodzicielskich i usprawnianie systemu wsparcia rodzin w procesie wychowania dzieci. Od chwili urodzenia dziecko poddane zostaje złożonym działaniom wychowawczym. Efekty tych oddziaływań zależą od zintegrowanego wpływu na dziecko różnych grup i instytucji, wśród których pierwszoplanową rolę odgrywa rodzina. To właśnie tutaj rozwijają się pierwsze wyobrażenia o własnym miejscu w życiu społecznym, tu kształtują się określone nastawienia i aspiracje. Zadaniem rodziców jest wychowanie zdrowego emocjonalnie i fizycznie dziecka. Nie wszystkie rodziny potrafią jednak tego dokonać. Istnieje wiele rodzin, które pod maską „rodziny modelowej” świadomie lub nieświadomie ranią delikatną, dopiero rozwijającą się psychikę dziecka. Dlatego tak istotne jest usprawnianie systemu wspierania rodzin w procesie wychowania dzieci i położenie nacisku na kształtowanie odpowiednich postaw rodzicielskich;

3) poznanie i rozumienie sfery uczuć oraz rozwijanie poczucia własnej wartości wśród dzieci i młodzieży. Krzywdzone dzieci najczęściej czują się odrzucone, bezsilne i winne czynom dorosłych. Osoby z najbliższego otoczenia, ukochane przez dzieci, od których dzieci są zależne, stają się dla nich źródłem lęku i niepewności. Szybko pojawia się zaburzenie postrzegania rzeczywistości, a zniekształcony obraz świata wnika w psychikę dziecka i zaczyna zostawiać ślady. Nieadekwatne zachowania w różnych, codziennych sytuacjach wśród dzieci doświadczających przemocy są odpowiedzią na brak właściwego odczytywania przez nich własnych uczuć, umiejętności neutralnego wglądu w siebie, rozróżniania dobra i zła, a w efekcie skutkują nieumiejętnością budowania zdrowych relacji z innymi osobami;

4) podniesienie standardu usług świadczonych przez instytucje pomagające dziecku i rodzinie. W celu zwiększenia profesjonalizmu działań osób zobowiązanych i uprawnionych do pomagania dziecku oraz rodzinie niezbędne jest ustawiczne kształcenie kadry instytucji świadczących pomoc, poprzez udział pracowników w szkoleniach i konferencjach. Tylko dobrze wykwalifikowana kadra zapewni wysoką jakość świadczonych usług oraz skuteczną pomoc dając odzwierciedlenie w efektach pracy z rodzinami zagrożonymi lub dotkniętymi przemocą domową.

6. MONITORING.

Ocena realizacji poszczególnych działań Programu zostanie dokonana w formie sprawozdania z działalności znajdującego się w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie.

7. FINANSOWANIE.

Źródłem finansowania Programu będą środki własne Powiatu Lubelskiego oraz ewentualnie środki pozyskane z budżetu państwa, jak również innych źródeł zewnętrznych.

8. PODSUMOWANIE.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie odpowiada między innymi za koordynację i efektywne działania wszelkich instytucji zajmujących się wsparciem rodziny oraz działających na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej na terenie powiatu lubelskiego. „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2022-2025” zakłada tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla dzieci, rodzin, a przede wszystkim ofiar przemocy w rodzinie. Głównym celem Programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie lubelskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych, konieczna będzie współpraca różnych instytucji, placówek i organizacji, które swoimi działaniami wspierają osoby i rodziny zagrożone przemocą lub doświadczające przemocy domowej. Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach uprawnionych do podejmowania przedsięwzięć ograniczających skalę zjawiska przemocy domowej, należy oczekiwać, że efektem działania Programu będzie: usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenie zjawiska przemocy i towarzyszących temu problemowi innych zjawisk patologicznych oraz poprawa sposobu funkcjonowania rodzin. Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę kształtujących się potrzeb. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy brać pod uwagę przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty i instytucje. Tak rozumiany Program stanowi pełne i kompleksowe ujęcie systemu wsparcia i pomocy dla rodzin, a zwłaszcza ofiar przemocy domowej.